

her türlü sazı çalabildiği, hatta "gıdâ-yı rûh" (bazı kaynaklarda "rûh-efzâ") adlı bir saz icat ettiği, İran'dan gelen meşhur kemençe ustası Zeynelâbidin'i kardeşi Ahmed'den isteyip yanına getirttiği belirtilmektedir (Kınalızâde, I, 110-111). Yılmaz Öztuna onun bestelediği sekiz adet saz eserinin listesini vermektedir (bk. bibl.). Ayrıca hat sanatı ile de ilgilendiği, küçük yaşta iken Amasya'da Şeyh Hamdullah Efendi'den hat dersleri aldığı kaydedilir (Müstakimzâde, s. 368). Antalya ve Manisa'da bulunduğu sırada Oruç ve Hızır reisleri himaye ettiği, onlara yardımda bulunduğu da bilinmektedir. Korkut'un dönemin siyasî çekişmeleri içerisinde takındığı kararsız tavırları, sık sık fikir değiştirmesi melankolik yapısının bir yansıması olarak mütalaa edilebilir. Fıkıh, hadis gibi dinî ilimleri iyi bildiği, gelenekler ve örfî uygulamalardan çok şer'î prensiplerin ön plana alınması gerektiği görüşünü savunduğu, döneminin siyasî-dinî gelişmeleri karşısında sülfiye karşı bir fikir yaklaşımı benimsediği, dinî meselelerde Şâfiî mezhebinin yolunu takip ettiği, bununla beraber katı bir taassup içinde bulunmayıp dinî hoşgörü sahibi olduğu da belirtilir. Manisa Kalesi'nde bulunduğunu bizzat belirttiği çok sayıda kitabı (Feridun Bey, I, 373) Selim tarafından İstanbul'a getirtilmiştir.

Eserleri. Osmanlı hânedanı mensupları arasında şiir dışında telifatı bulunan belki de yegâne şahıs olarak ayrı bir özelliğe sahip olan Korkut'un kaleme aldığı, tamamı Arapça yazılmış eserleri daha çok dinî ilimler, ahlâk ve nasihat türü kitaplardır. **1. Kitâb bi-halli işkâli'l-efkâr fi hilli emvâli'l-küffâr.** Savaşta alınan esirler ve ganimetin pay edilmesi, câriyelerle nikâh konusu, onların satışı meselesi gibi hususlarda bazı fakihlerin görüşlerinden esinlenerek derlenmiştir (Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 1142). **2. Vesîletü'l-ahbâb 'alâ vecih-i'icâz.** Kahire'de tamamlanan eserde haccın faziletleri, hac yolu, anneye babaya itaat, oğul için iyilik dileme, ahde vefa gibi ahlâkî konular yer alır (Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 3529). **3. Da'vetû'n-nefsi't-tâliha ile'l-â'mâli's-şâliha** (Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 1763). **Kitâbü Harîmî fi't-taşavvuf** adıyla da bilinir. Müellif, saltanat davası gütmeye başladığını ifade ederek inzivaya çekildiği yıllarda 1508'de kaleme alıp babasına takdim ettiği bu eseri tefsir, hadis ve fıkha ait pek çok kitabı okuyarak meydana getirdiğini belirtir. Eserde ayrıca Arapça, Farsça, Türkçe şiirlere yer vermiş, II. Murad'ın

tahtı terki ve yerine oğlunun geçmesi, Rodos'ta mahpus bulunan müslüman esirlerin kurtarılmasının gerekliliği, Kemal Reis'in bunun için görevlendirildiği gibi bazı siyasî konular da işlenmiştir. Türkçe şiirler içinde kendisine ait olanları da vardır (vr. 178^b-180^a). Ayrıca Yünus Emre'den de bazı şiirler dercetmiştir (vr. 185^b-186^a). **4. Şerhu elfâzi'l-küfr** (Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 2289). **Hâfızü'l-insân 'an lafzi'l-îmân** adıyla da anılan eser kelâmıla felsefî konulara ayrılmış olup müslüman ve mürtedin kim olduğu sorusuyla başlar, iman sahibi olma ve bunu dışa vurma, iman ve küfür, imanın beyanı, imanı izâle eden şeyler, irtidad ahkâmı gibi bölümleri içine alır.

Bu eserleri dışında Korkut'un devrin kaynaklarına göre bir de "mükemmel" divanı vardır. Günümüzde mevcut olan divanı daha çok ona ait manzumelerin Ali Emîri Efendi tarafından bir araya getirilmesiyle ortaya çıkmıştır (Millet Ktp., nr. 1040). Ayrıca "fetavadan" *Korkudiye* (Sehî, s. 107; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1228'de bu ifade *Fetâvâ-yı Korkudiyye* şeklinde belirtilir) adlı bir eserin sahibi olduğu da belirtilir. *Şerh-i Mevâkıf-i Cürçânî*'nin kenarına birçok konuda düştüğü notları ise bizzat gördüğünü Kınalızâde ifade eder (*Tezkire*, I, 109). Nitekim Cürçânî'nin İbn Sinâ'ya ait *el-Kaşîdetü'l-'ayniyyetü'r-rûhiyye* adlı eserine yazdığı şerhin kenarına Harîmî mahlaslı biri tarafından bazı notlar düştüğü, yine aynı mahlasla bununla ilgili *Cevâb-ı Sûfi ez-berây-ı Suâl-i Hekim ez-çi Sebeb-i Nâtika Âmede Est* başlığı altında Türkçe şiirler kaleme aldığı dikkati çeker (Nuruosmaniye Ktp., nr. 4024, vr. 40^b-54^a). Burada Korkut adı geçmemekle birlikte Harîmî mahlasından yola çıkılarak bu çalışmalar Şehzade Korkut'a atfedilmiş, onun 1479'da ilk gençlik yıllarında bunlarla icâzetnâme aldığı ileri sürülmüştür (Nabil al-Tikriti, s. 674).

BİBLİYOGRAFYA :

T SMA, nr. E 657, 2597, 4744, 5451, 5464, 5587, 5679, 5882, 6356, 6357, 6420, 6577, 6684, 8339, 9659; BA, MAD, nr. 17893, s. 143, 181, 391; Tursun Bey, *Tarih-i Ebû'l-Feth* (nşr. Mertol Tulum), İstanbul 1977, s. 189-190; İdris-i Bitlisî, *Selim Şahnâme* (trc. Hicabi Kırilangıç), Ankara 2001, s. 87, 96-98, 113; Şükri-i Bitlisî, *Selîmnâme* (haz. Mustafa Arğunşah), Kayseri 1997, s. 98-103, 119-123; İbn İyâs, *Bedâ'î'u'z-zühûr*, IV, 152 vd.; İbn Kemal, *Tevârih-i Âli Osmân*, VIII, Defter, s. 52, 222, 233, 265-268; a.mlf., a.e., VIII-IX, Defter (A. Uğur, *The Reign of Sultan Selim I in the Light of the Selimname Literature* içinde), Berlin 1985, s. 35-36, 42-43, 62-63, 67, 75-77; Sehî, *Tezkire* (Kut), s. 106-

108; Celalzâde Mustafa Çelebi, *Selîmnâme* (nşr. Ahmet Uğur – Mustafa Çuhadar), Ankara 1990, s. 71-72, 84, 93-94; Feridun Bey, *Münşeât*, I, 356-358, 373-374; Latîfî, *Tezkire*, s. 65-67; Mecdî, *Şekâik Tercümesi*, I, 310, 321, 323, 472-473; **16. Asırda Yazılmış Grekçe Anonim Osmanlı Tarihi** (trc. Şerif Baştaç), Ankara 1973, s. 184, 187, 191-192; Hoca Sâdeddin, *Tâcü't-tevârih*, İstanbul 1280, II, 196-199, 230-234; Kınalızâde, *Tezkire*, I, 109-112; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1228; Müstakimzâde, *Tuhfe*, s. 368; Selâhattin Tansel, *Sultan II. Bayezid'in Siyasi Hayatı*, İstanbul 1966, s. 248-249, 252, 260-263; a.mlf., *Yavuz Sultan Selim*, Ankara 1969, s. 13-16; V. L. Ménage, "Edirneli Ruhi'ye Atfedilen Osmanlı Tarihinden İki Parça", *İsmail Hakkı Uzunçarşılı Armağanı*, Ankara 1975, s. 315-321; N. Vatın, *L'ordre de Saint-Jean-de-Jarusalem, l'Empire ottoman et la Méditerranée orientale entre les deux sièges de Rhodes (1480-1522)*, Paris 1994, s. 308-309; F. Kreutel, *Haniwaldanus Anonimi'ne Göre Sultan Bayezid-i Veli: 1481-1512* (trc. Necdet Öztürk), İstanbul 1997, s. 46, 48, 66-68; *Anonim Osmanlı Kroniği* (haz. Necdet Öztürk), İstanbul 2000, s. 140, 142-143; Nabil al-Tikriti, "Şehzade Korkud [ca 1468-1513]", *Pax Ottomana. Studies in Memoriam Prof. Dr. Nejat Göyünç*, Haarlem - Ankara 2001, s. 659-674; Çağatay Uluçay, "Yavuz Sultan Selim Nasıl Padişah Oldu", *TD*, VI/9 (1954), s. 58-61; VIII/11-12 (1956), s. 185-191; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "II. nci Bayezid'in Oğullarından Sultan Korkut", *TTK Belleten*, XXX/120 (1966), s. 539-601; Şehabeddin Tekindağ, "Korkud Çelebi ile İlgili İki Belge", *BTDD*, III/17 (1969), s. 36-42; a.mlf., "Bayezid'in Ölümü Meselesi", *TD*, sy. 24 (1970), s. 2-4, 8; Tayyib Gökbilgin, "Korkud", *İA*, VI, 855-860; a.mlf., "Korkud b. Bayezid", *EP* (İng.), V, 269; Öztuna, *BTMA*, I, 307, 458.

FERİDUN EMECEN

KORKUT ATA

(bk. DEDE KORKUT).

KORKUT CAMİİ

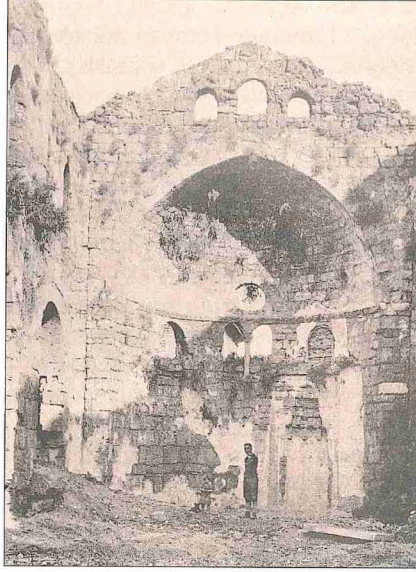
Antalya'da Bizans kilisesinden dönüştürülen cami.

Kaleiçi'ndeki eski bir kiliseden Türk devrinde cami haline getirilmiştir. Harap olduktan sonra halk tarafından Kesik Minare Camii denilen bu mâbed pek çok yayında Cumanun Camii olarak adlandırılmıştır. Bu da onun şehrin merkez camii durumunda olduğunu gösterir. Evliya Çelebi'nin yazdığına göre Şehzade Korkut'un Antalya'da bir camii olmakla birlikte kiliseden çevrilen büyük cami Hünkâr Camii olarak tanınmaktadır. Bu büyük kilise gerçekten Şehzade Korkut'un vakfı olarak camiye dönüştürülmüşse bu onun Teke-ili valiliği sırasında yapılmış olmalıdır.

Caminin aslının Meryem'e sunulmuş bir Panaghia kilisesi olduğu kabul edilmektedir. Binanın mimarisinde en az dört veya beş defa değişiklik yapıldığı görülmektedir. Bazı kalıntılar, yapının erken hıristiyan çağında Roma devrinden kalma bir mâbedin yakınında ve herhalde bir bazilika biçiminde inşa edildiğini göstermektedir. Fakat sonraları orta kısmında taştan büyük pâyeler inşa edilmek suretiyle kare bir kule şeklinde yükseltilmiş, bunun üstü bir kubbe ile örtülmüştür. Bu hususta değişik görüşler ortaya atılmasına rağmen kubbenin kâgir mi yoksa ahşap bir çatı biçiminde mi olduğu bilinmez. Ortaçağ'ın sonlarına doğru Kıbrıs Krallığı'nın başında olan ve hâkimiyetlerini Güney Anadolu'nun bir kısmında da sürdüren Latinler'in Antalya'yı işgalleri sırasında bir Katolik kilisesine dönüştürülmüş olduğu kaydedilmektedir. Türk idaresi sırasında Türkler tarafından cami olarak kullanıldığı süre boyunca ahşap bir çatı ile örtülüken yanarak üstü açılmış olmalıdır.

Evliya Çelebi, 1671'de yaptığı seyahatte uğramış olduğu Antalya'daki başlıca camileri anlatırken Kaleiçi'nde Hünkâr Camii'nin de adını verir. Onun Hünkâr Camii olarak adlandırdığı yapı burada söz konusu edilen cami olmalıdır. Aynı seyyah Şehzade Korkut'un başka bir cami vakfetmiş olduğuna işaret ederse de bu husus araştırılmalıdır. XIX. yüzyıl içlerinde cami bir yangın geçirmiş ve bundan sonra bir daha tamir edilmeyerek öylece bırakılmıştır. Bu yüzyılın sonlarında ve XX. yüzyıl başlarında Antalya'da incelemeler yapan yabancı uzmanlar burayı terk edilmiş bir harabe halinde görmüşlerdir. Bugün hâlâ aynı durumda olan yapının etrafı bir duvarla çevrilerek koruma altına alınmıştır. 1960 yılına doğru batı tarafında ufak çapta bir restorasyon girişiminde bulunulmuşsa da çalışma sürdürülmemiştir. 1998'de tekrar bir restorasyon

XX. yüzyılın ortalarına doğru Korkut Camii'nin içini gösteren bir fotoğraf (R. M. Riefstahl, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisini* [çev. Cezmi Tahir Berklin], İstanbul 1941, rs. 76)

projesi hazırlanmasına başlanmış, fakat bu defa da herhangi bir ilerleme görülmemiştir.

Üzerinde çeşitli dönemlerin izleri kolayca farkedilen binanın pek çok yerinde taş örgülerin arasında İlkçağ'a ait devşirme parçaların varlığı dikkati çeker. Yapıdaki basit bir taş mihrap kalıntısı ve batı cephesinde bir kapı ile üzerinde okunamayacak derecede silik bir kitâbe Türk devrine işaret eder. Basık yay kemerli kapının söveleri yekpâre, kemer taşları geçmelidir. Yalnız güneybatı köşesinde yükselen taş minare petekten yukarısı eksik bir biçimde günümüze kadar gelebilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, IX, 288; K. Lanckoronski v.dğr., *Städte Pamphylens und Pisidiens*, Wien 1892, s. 22, 23, 100, 111; H. Rott, *Kleinasiatische Denkmäler aus Pisidien, Pamphylie, Kappadokien und Lykien*, Leipzig 1908, s. 32-44, rs. 10-18; Süleyman Fikri [Erten], *Antalya Livâsı Tarihi*, İstanbul 1338-40, s. 89; P. Verzone, "Le rovine delle Panaghia di Adalia", *Pepragmenon (Actes) du congres International des Etudes Byzantine*, Atina 1954, I, 500-509; *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler*, Ankara 1972, I, 535-538; Yüksel, *Osmanlı Mi'mârîsi V*, s. 58; Mh. Ballance, "Cumanun Camii at Antalya-A Byzantine Church", *Papers of British School at Rome*, XXIII (1955), s. 99-114; Berge Aran, "Antalya Cumanun Camii", *Anadolu Araştırmaları*, III, İstanbul 1970, s. 60-81.

SEMAVİ EYİCE

KORON

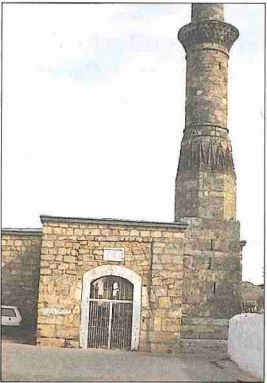
Yunanistan'da

Mora yarımadasında tarihî bir şehir.

İtalyanca'da Coron, Yunanca'da Koróni adıyla anılır. Mora yarımadasının güneybatı uzantısının uç noktasında Kalamata körfezine bakan mevkiye yer alır. Burası önce Venedik, sonra da Osmanlı limanı ve müstahkem şehri olarak gelişme göstermiştir. Venedik hâkimiyeti döneminde yakınındaki Modon ile birlikte Venedik-Levant arasındaki yolun ortasında, Venedik filosuna gözetleme noktası ve ikmal istasyonu olarak hizmet veren ileri karakol durumundaydı. Osmanlı döneminde ise bir kadılık merkezi ve önemli bir askerî deniz üssü özelliği taşıyordu.

Üçgen biçiminde olan tarihî Koron Kalesi, kayalık bir zemin üzerinde üç taraftan basamak şeklindeki sarp kayalıklarla korunan bir mevkiye inşa edilmiştir. Piramit şeklindeki bu oluşumun tepe noktasına ana karaya bakan tarafından dar bir kara köprüsüyle bağlanılır. Burada kalenin en müstahkem yeri olan iç kalesi bulunur. Dış kısımda, bugün artık hemen hemen tamamen ıssız durumda olan kalenin kuzeyinde, Osmanlı dönemindeki varoşun devamı olan ve XIX. yüzyıldaki görünüşünü önemli ölçüde muhafaza eden modern şehir yer alır (1990'daki nüfusu 3000). Venedik ve erken Osmanlı döneminin varoşu Livadia da kalenin aşağısında denize doğru uzanan kayalık bir arazide yer almaktaydı.

Koron Bizans'ın orta dönemlerinde, ortadan kalkmış olan antik Asine şehrinin bulunduğu yerde kurulmuştur. Buraya yerleşenler, şimdiki mevkiinin 10 km. kuzeyindeki harap olan antik Koroni şehrinin gelmiş ve yeniden ihya ettikleri Asine'ye kendi şehirlerinin ismini vermişlerdir. Koron, Haçlı seferleri sırasında Villehardoin kumandasındaki kuvvetler tarafından 1205'te Bizanslılar'dan alındı. Ancak 1206'da Venedik'e bırakıldı. Venedikliler, bu tarihten itibaren 1500 yılına kadar burayı ellerinde tuttular. Osmanlılar ilk olarak 826'da (1423) kısa bir süre için kaleyi zaptedip yağmaladılar. II. Mehmed 864'te (1460) Mora'yı Bizanslılar'dan aldığı sırada Koron, Modon ve Navarin'e Venedikliler'e ait olması dolayısıyla dokunmadı. 1499-1503 yıllarındaki Osmanlı-Venedik savaşı esnasında Muharrem 906'da (Ağustos 1500) II. Bayezid kumandasındaki Osmanlı ordusu kuşatma altına aldığı Modon Kalesi'ni fethedip kale mu-

Korkut
Camii -
Antalya